

Nr Wyb. 010/III-2/3/89

I N F O R M A C J A   Nr 3

o wynikach badania terenowego stanu prac wyborczych
przeprowadzonego w dniach 18-20 maja br.

Głównym celem wyjazdu inspektorów Państwowej Komisji
Wyborczej była ocena działań podjętych dla właściwego i ter-
minowego podania do wiadomości wyborców danych o kandydatach
na posłów i senatorów.

Kolejnym kontrolowanym zagadnieniem był stan zaawanso-
wania prac związanych ze sporządzeniem spisów wyborców.

Jednocześnie zbadano system i organizacyjne przygoto-
wanie szkoleń obwodowych komisji wyborczych.

Podczas wyjazdu inspektorzy odwiedzili, oprócz wojewódz-
kich i okręgowych komisji wyborczych oraz wojewódzkich biur
wyborczych: 247 jednostek stopnia podstawowego, w tym 85 miast,
20 dzielnic, 28 miast i gmin oraz 114 gmin.

Wyniki dokonanej inspekcji są następujące:

1. Z analizy dokumentacji okręgowych i wojewódzkich komisji
wyborczych wynika, iż prawidłowo realizowały one wytyczne
Państwowej Komisji Wyborczej z 20 kwietnia 1989r. dotyczące
m.in. sposobu sporządzenia rejestrów prawidłowo zgłoszonych
do poszczególnych mandatów kandydatów na posłów oraz rejes-
trów kandydatów na senatorów, a zwłaszcza zamieszczenie w
tych rejestrach danych o ubiegających się o mandat posła
lub senatora. Według stanu na dzień 18 maja br. w rejestrach
wojewódzkich komisji wyborczych figurowało 558 kandydatów na senatorów,
a w rejestrach okręgowych komisji wyborczych 1760 kandyda-
tów na posłów.

W toku kontroli dokumentacji tj. zgłoszeń, oświadczeń
o zgodzie na kandydowanie, protokołów rejestracji oraz

205-w3
17

rejestrów inspektorzy PKW stwierdzili pewne uchybienia i nieprawidłowości jak np:

- rozbieżność danych zawartych w protokołach rejestracji a oświadczeniami kandydata do mandatu nr 4 w okręgu wyborczym nr 2 W-wa Mokotów, dot. miejsca zamieszkania,
- pominięcia w protokole rejestracji zawodu kandydata w okręgu wyborczym nr 6 Warszawa Praga-Północ,
- ustalenie na podstawie danych z ewidencji ludności, że kandydat na senatora w woj. białostockim Stelmachowski Andrzej posiada dwa imiona: Andrzej-Stanisław,
- błąd w rejestrze dot. brzmienia nazwiska kandydata do mandatu nr 44 w okręgu wyborczym nr 12 w Bielsku-Białej oraz błąd w podaniu wieku drugiego kandydata ubiegającego się o ten mandat,
- niezgodny z oświadczeniem o zgodzie na kandydowanie zapis w rejestrze mandatu poselskiego nr 234 dot. miejsc pracy kandydata w okręgu wyborczym nr 60 Łódź-Bałuty,
- błąd w rejestrze dot. pisowni imienia kandydata na posła ubiegającego się o mandat nr 240 w okręgu wyborczym nr 62 Łódź -Górna,
- niezgodność zapisu w rejestrze z oświadczeniem dot. zawodu kandydata na posła w okręgu wyborczym nr 68 w Opolu, (w oświadczeniu profesor dr hab. nauk medycznych - w rejestrze - lekarz medycyny),
- różnice pomiędzy zapisami w protokole rejestracji a rejestrami dot. zawodu kandydatów na posłów w okręgu nr 81 w Radomiu (w protokole podano mgr ekonomii - w rejestrze mgr nauk politycznych); w protokole dr nauk humanistycznych - w rejestrze - nauczyciel).

Podobnego rodzaju różnice pomiędzy zapisami w protokole rejestracji a rejestrem dotyczą kandydatów na senatorów w woj. radomskim (w protokole podano rolnik, natomiast w rejestrze - nauczyciel)

- opuszczenie w rejestrze drugiego imienia kandydata ubiegającego się o mandat nr 332 w okręgu wyborczym nr 85 w Siedlcach.

Stwierdzone usterki i wady zostały usunięte.

2. Wojewódzkie i okręgowe komisje wyborcze, każda w swoim zakresie - w trybie ustalonym w Wytycznych Państwowej Komisji Wyborczej z dnia 20 kwietnia 1989r. - ustaliły treść obwieszczeń zawierających dane o kandydatach prawidłowo zgłoszonych do poszczególnych mandatów poselskich i na senatorów.

Wzory te wojewodowie przekazali do druku. W większości województw obwieszczenia wykonano w dniach 17 do 18 maja. Podjęte środki organizacyjne zapewniły dostarczenie tych plakatów, łącznie z obwieszczeniami o kandydatach na posłów wybieranych z krajowej listy wyborczej - do poszczególnych gmin i miast.

W dniach 19 i 20 maja tj. w terminie wynikającym z kalendarza wyborczego, obwieszczenia o kandydatach na posłów i senatorów zostały rozplakatowane w całym kraju.

Terminowość plakatowania obwieszczeń była kontrolowana w terenie zarówno przez członków wojewódzkich i okręgowych komisji wyborczych, jak i przez członków wojewódzkich biur wyborczych oraz przez inspektorów PKW. Nie stwierdzono w tym zakresie nieprawidłowości.

Treść obwieszczeń zawierających dane o kandydatach na posłów i senatorów generalnie jest zgodna z wytycznymi Państwowej Komisji Wyborczej. Wojewódzkie i okręgowe komisje wyborcze zamieszczały (na życzenie kandydatów) przy ich nazwiskach w obwieszczeniach symbole werbalne lub nazwy określające polityczną orientację kandydatów.

Inspektorzy PKW stwierdzili pewne uchybienia w tym zakresie.

Na przykład Okręgowa Komisja Wyborcza w Choszczynie woj. gorzowskie odmówiła uwzględnienia wniosku kandydatki na posła ob. Grażyny Wojciechowskiej ubiegającej się o mandat nr 104

dotyczącego umieszczenia na obwieszczeniu przy nazwisku hasła "niezależna" - jako werbalnego znaku jej orientacji politycznej. Ob. Grażyna Wojciechowska wniosła odwołanie do PKW.

Okręgowa Komisja Wyborcza nr 65 w Nowym Sączu również nie uznała wniosku kandydata na posła ob. Franciszka Bachledy Księdzularza w sprawie umieszczenia w obwieszczeniu informacji dot. przynależności do Związku Zawodowego Rolników Indywidualnych "Solidarność". Ob. Franciszek Bachleđa Księdzularz wniósł w tej sprawie odwołanie do PKW.

W okręgu wyborczym nr 2 Warszawa-Mokotów mandat nr 7 i w okręgu wyborczym nr 5, mandat nr 17 przy nazwiskach kandydatów podano informację, iż są oni członkami Stronnictwa Pracy, tj. organizacji nielegalnej.

W związku z tym proponuje się, by Państwowa Komisja Wyborcza zwróciła się do Okręgowych Komisji Wyborczych Nr 2 i Nr 5 w Warszawie o niezwłoczne skorygowanie treści obwieszczeń.

We wszystkich województwach, niezwłocznie po sporządzeniu rejestrów przez wojewódzkie i okręgowe komisje wyborcze, dane o kandydatach zostały ogłoszone w lokalnej prasie oraz podane przez regionalne rozgłoszenie radia i telewizji. Ponadto w niektórych województwach wykorzystano do tego celu radiowęzły zakładowe.

W sumie podjęte działania zapewniają szeroką informację dla wyborców o kandydatach na posłów wybieranych w okręgach wyborczych i z listy krajowej oraz o kandydatach na senatorów.

3. Podczas wyjazdu inspektorzy PKW analizowali stan zaawansowania prac związanych ze sporządzeniem spisów wyborców. Stosownie do rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 10 kwietnia br. spisy wyborców powinny być zakończone do dnia 23 maja br., a według kalendarza wyborczego termin ich wyłożenia do publicznego wglądu przypada 25 maja br.

Według ustaleń inspektorów PKW w zdecydowanej większości jednostek stopnia podstawowego zakończono sporządzanie spisów wyborców.

Prowadzona była jednocześnie aktualizacja tych spisów, co dotyczyło zwłaszcza wydruków komputerowych PESEL (np. w województwach legnickim i radomskim). Nie wpłynęło to jednak na terminowe wyłożenie spisów wyborców w dniu 25 maja br.

Według ustaleń inspekcji PKW sporządzone spisy wyborców spełniają wymogi określone w rozporządzeniu Ministra Spraw Wewnętrznych. Czynności związane ze sporządzeniem spisów kontrolowano przez pełnomocników wojewodów oraz pracowników działów społeczno-administracyjnych urzędów wojewódzkich.

Jak ustaliła inspekcja PKW, w poszczególnych województwach ustalono wyłożenie spisów wyborców do publicznego wglądu w dniach od 23 do 27 maja br. (najczęściej jednak w dniach 25-27 maja br.) w czasie minimalnym 5 godzin dziennie. Np.: w woj. gdańskim w dniach 22-24 maja w godz. 12-17⁰⁰; w m. Poznaniu ustalono jednolicie godziny wyłożenia spisów: 25 i 27 maja w godz. 10⁰⁰ do 15⁰⁰ i 26 maja w godz. od 13⁰⁰ do 18⁰⁰;

- w woj. tarnobrzesckim w dniach od 25 do 27 maja-godziny udostępnienia spisów wyborcom ustaliły lokalne władze stosownie do potrzeb ludności, (w rejonach charakteryzujących się przewagą ludności rolniczej wyłożono spisy w godzinach popołudniowych);

- w woj. toruńskim spisy udostępniono wyborcom już w dniach 22-24 maja br. w godzinach 11⁰⁰- 16⁰⁰ lub 12⁰⁰ - 17⁰⁰;

- w woj. wałbrzyskim wyłożenie spisów generalnie zaplanowano w dniach 25-27 maja w godzinach 8⁰⁰- 18⁰⁰, z tym że np. w gminie Stoszowice w terminie 23-25 maja w godz. 15⁰⁰ - 20⁰⁰.

Spisy wyborców wykładane są w siedzibach terenowych organów administracji państwowej stopnia podstawowego, o czym mieszkańcy zostali powiadomieni przy wykorzystaniu różnorodnych środków przekazu w sposób zwyczajowo przyjęty w poszczególnych środowiskach:

- przy pomocy stosownych obwieszczeń - komunikatów zamieszczonych w siedzibach urzędów na tablicach ogłoszeń itp.,

- poprzez publikacje w lokalnej prasie,
- przez radiowęzły zakładów pracy,
- poprzez sołtysów i młodzież szkolną,
- przy pomocy ulotek rozlepianych na klatkach schodowych w osiedlach.

Obwieszczenia o wyłożeniu spisów wyborców do wglądu zawierają informacje o możliwości sprawdzenia spisu telefonicznie.

4. Zgodnie z Wytycznymi Państwowej Komisji Wyborczej, okręgowe i wojewódzkie komisje wyborcze powinny wspólnie zorganizować w okresie od 20 do 25 maja br. narady szkoleniowe przewodniczących i sekretarzy obwodowych komisji wyborczych dla wyjaśnienia zasad prawa wyborczego w dniu wyborów, ze szczególnym uwzględnieniem zasad obliczenia wyników głosowania.

Inspektorzy PKW zapoznali się z zamierzeniami przyjętymi w tym zakresie w poszczególnych województwach.

W większości województw przyjęto system szkolenia w dwóch turach, tj. rejonowego- przewodniczących i sekretarzy obwodowych komisji wyborczych, a następnie na posiedzeniach szkoleniowych pełnych składów obwodowych komisji wyborczych.

Według ustaleń inspekcji przyjęte założenia organizacyjne szkolenia oraz poczynione przygotowania do ich realizacji zapewniają poznanie zasad prawa wyborczego i zadań obwodowych komisji wyborczych przez ich członków.

5. Inspektorzy - zgodnie z zaleceniem Państwowej Komisji Wyborczej
- zasygnalizowali okręgowym i wojewódzkim komisjom wyborczym, a za ich pośrednictwem obwodowym komisjom wyborczym oraz terenowym organom administracji państwowej, konieczność zapewnienia w lokalach wyborczych odpowiednio większej niż w dotychczasowej praktyce wyborczej ilości pomieszczeń za osłoną
  - stosownie do liczby wyborców.

Wśród spraw sygnalizowanych inspektorom na uwagę zasługuje potrzeba:

- interpretacji przez PKW pojęcia "lokal wyborczy" z uwagi na możliwość prowadzenia agitacji w budynku, w którym ma siedzibę obwodowa komisja wyborcza
- ustalenia sposobu odbioru wyników głosowania od obwodowych komisji wyborczych,
- ustalenia trybu postępowania w przypadku prowadzenia agitacji wyborczej w lokalu wyborczym przez członków obwodowej komisji wyborczej.

Ponadto inspektor PKW informuje, że w okręgu wyborczym nr 62 w Łodzi w około 10 obwodowych komisjach wyborczych są nieobsadzone funkcje zastępcy przewodniczącego tych komisji ponieważ Komitet Obywatelski nie zgłosił na te funkcje swoich przedstawicieli.

Inspektor PKW natomiast z woj. krośnieńskiego sygnalizuje, że do dnia kontroli tj. 20 maja Obwodowa Komisja Wyborcza nr 6 w Rogach gm. Miejsce Piastowe nie odbyła jeszcze swojego pierwszego posiedzenia, gdyż powołani w skład tej komisji przedstawiciele K.O. "Solidarność" zaprotestowali przeciwko powołaniu przez Prezydium GRN przewodniczącego tej komisji. Przedstawiciele K.O. "Solidarność" prezentują pogląd, że funkcje przewodniczącego, zastępcy i sekretarza komisji powinny być wybrane na posiedzeniu obwodowej komisji wyborczej, co jest sprzeczne w Ordynacją wyborczą.

Kolejny wyjazd inspekcji przewidywany jest w dniach 28-30 maja dla analizy przebiegu szkolenia obwodowych komisji wyborczych, aktualizacji spisów wyborców, upoważnień wydanych dla mężów zaufania, druku kart do głosowania oraz innych czynności zmierzających do przeprowadzenia głosowania.